

DATAOMBUDSMANNENS BYRÅ

GUIDE FÖR DEN SOM ANVÄNDER INTERNET

Uppdaterad 27.07.2010

www.tietosuoja.fi

INNEHÅLL

Guide för den som använder Internet – Inledning.....	3
Så här skyddar Du din integritet på Internet	4
1 När Du surfar på webbplatser	4
1.1 Du har rätt till integritet när Du surfar på Internet	6
1.2 Så här kan Du skydda din integritet när Du surfar på webben	7
1.3 Vidta åtgärder	8
2. När Du köper eller agerar på Internet	9
2.1 Du har rätt till integritet när Du agerar eller köper på Internet	10
2.2 Så här skyddar Du din integritet när Du agerar eller köper på Internet	11
2.3 Vidta åtgärder	12
3 När Du kommunicerar eller diskuterar på Internet	13
3.1 Du har rätt till integritet vid elektronisk kommunikation	14
3.2 Så här tryggar Du integriteten vid din kommunikation	15
3.3 Vidta åtgärder	17
4. När Du kopplar upp till Internet på en dator i sam användning	18
4.1 Du har rätt till integritet när Du utnyttjar en dator i sam användning	17
4.2 Så här tryggar Du din integritet på en dator i sam användning	19
4.3. Vidta åtgärder	21

GUIDE FÖR DEN SOM ANVÄNDER INTERNET – INLEDNING

Det blir allt vanligare att använda Internet. Webben bjuder på mycket gott men är ingalunda riskfri att använda. Användarens integritet äventyras på många sätt. Uppgifter om hur man använder Internet registreras, i de flesta fall utan att man själv är medveten om vilka uppgifter som lagras och varför. Många användare vet inte heller vilka rättigheter man har för att skydda sin integritet och hur man skall gå till väga. Integriteten på Internet ligger i hög grad i användarens egna händer.

De här anvisningarna är avsedda att hjälpa dem som använder Internet att skydda sin integritet oavsett om man går in på webben hemma, på jobbet, i skolan eller t.ex. på biblioteket. De är dock bara en utgångspunkt för utforskning av integritetsskyddet på Internet och studium av de tillvägagångssätt som bidrar till skyddet. Anvisningarna är avsedda för alla Internetanvändare som oroar sig för sin integritet på Internet och vill trygga den. Vi har strävat efter så att så många Internetanvändare som möjligt ska kunna tillgodogöra sig denna handledning. Den får fritt användas också i undervisningssyfte.

SÅ HÄR SKYDDAR DU DIN INTEGRITET PÅ INTERNET

Du använder Internet på många olika sätt: surfar på webbplatser, använder kommersiella tjänster och går in på myndigheters webbtjänster, använder e-posten och andra kommunikationssätt på Internet, samt använder Internet på en dator som också andra använder. Du hittar mycket matnyttigt på webben, men samtidigt kan andra lätt följa med var på webben du rör dig och samla uppgifter om dina vanor. Då löper du stor risk för att din integritet äventyras.

Du är medveten om att användningen av Internet och webbtjänster följs upp och att uppgifterna registreras. Du vet ändå inte hur registreringen sker, vilka uppgifter som lagras och hur uppgifterna hanteras och används. I den här handledningen redogörs för vilka risker för integriteten användningen av Internet medför, hur användningen följs upp, vilka uppgifter lagras och hur de hanteras.

Du oroar dig över att man registrerar och lagrar data om hur du använder Internet. Du vet likväl inte hurdana rättigheter du har att få information om den här registreringen och påverka den, eller vilka skyldigheter som åläggs den som registrerar användningen och lagrar data om den. I den här guiden beskrivs vilka rättigheter du har att skydda din integritet och vilka skyldigheter som åläggs den som registrerar användningen och lagrar data om den.

Du vill skydda din integritet på Internet genom att agera förnuftigt så att du inte riskerar din integritet i onödan. Du känner dock inte till hur du ska gå tillväga och vilka medel som står till ditt förfogande. Och även om du gjorde det, vet du kanske inte hur du ska använda dem.

I den här guiden berättas hur man agerar förnuftigt på Internet, hur man kan skydda sin integritet på Internet och vilka metoder och verktyg som står till buds. Detaljerade uppgifter om de olika metoderna samt anvisningar om hur de används presenteras inte, eftersom det vore omöjligt att här tillhandahålla objektiv och alltid aktuell information.

Nedan redogörs för de risker för integriteten som är förenade med användningen av Internet, om användarens rättigheter och registrerarens skyldigheter samt om de medel som står till buds för att inverka på integriteten när du

- surfar på webbplatser
- köper eller anlitar tjänster på Internet
- kommunicerar eller diskuterar på Internet
- kopplar upp till Internet via en dator som är i allmän användning.

1 NÄR DU SURFAR PÅ WEBBPLATSER

När du surfar på olika webbplatser, iakttas dina rörelser och uppgifter om dem samlas in. Det är bra att vara medveten om hur dina rörelser följs upp, vilka uppgifter som registreras och hur dessa data behandlas och används. Dessutom är det bra att veta vilka rättigheter du har att veta om den här registreringen samt att påverka den och insamlingen av uppgifter. Det är också bra att veta vilka skyldigheter som åläggs den som registrerar användningen och vilka begränsningar som gäller för

användningen av data om webbsurfandet. Det är skäl att lära sig vilka medel och metoder som står till buds för att skydda integriteten när man surfar på webben.

När du surfar på webbplatser, lämnar du oavbrutet elektroniska spår som kan lagras t.o.m. i långa tider. Av de här avtrycken kan man avläsa tidpunkt, plats, kontaktinformation samt adressen till den dator du använde, eller dess IP-adress. Avtrycken berättar också vilka sidor du har besökt, hur ofta och när, dvs. vad du är intresserad av. Data om webbsurfandet samlar, utöver respektive webbplats, åtminstone din egen nättjänstleverantör och din Internetleverantör (ISP) samt den Internetleverantör som tillhandahåller den webbplats du besökt.

De flesta webbplatser registrerar besöken med hjälp av små filer som kallas kakor (cookie). Med hjälp av kakan är det möjligt att lagra information om vilka sidor du besökt och hurdan information du letat efter. När du besöker webbplatsen på nytt, finns där ett avtryck av dina tidigare besök, så du behöver inte varje gång på nytt klicka dig fram till samma sidor. Kakan hjälper också att lagra i minnet vilka varor som finns i din kundvagn, vilka tjänster du använde eller vilken information du letade efter och presenterar varorna och tjänsterna på nytt när du återvänder till webbplatsen.

Om du upplever att detta är ett alltför stort intrång i din integritet, kan du t.ex. begränsa installationen av kakor på din dator. Du kan också påverka vilka data som registreras när du besöker en webbplats och hur dessa behandlas. Det är viktigt att du innan du loggar in på en webbplats bekantar dig med dess integritetspolicy.

En av hörnstenarna i ett gott integritetsskydd på Internet är webbplatsens integritetspolicy. Den berättar om hur och varför man samlar in uppgifter om besökarna, vad man gör med uppgifterna och hur de hanteras, vilka möjligheter användaren har att få kännedom om hanteringen och påverka den.

Utgående från det som framgår av integritetspolicyen ska du kunna avgöra om du vill logga in på webbplatsen, kommunicera på den, ge uppgifter om dig samt om du över huvud taget kan lita på integritetsskyddet på den.

En rubrik som talar om integritetspolicyen finns normalt någonstans på ingångssidan i form av en ikon eller texten "Integritetspolicy", "Dataskyddsprinciper", "Privacy Policy" eller motsvarande. Även om webbplatsen inte skulle ha lagt ut sin integritetspolicy, är den skyldig att i sin dataskyddsbeskrivning redogöra för vilka register den upprätthåller, vilka data som lagras i dem och hur dessa används.

Vad berättar en väl uppjord integritetspolicy?

Integritetspolicyen ska svara på följande frågor:

- Vilka uppgifter registreras om dig? Kan man identifiera dig och i så fall, hur?
- I vilket syfte insamlas uppgifterna? Är uppgifterna nödvändiga för verksamheten? Vilka uppgifter är obligatoriska, vilka frivilliga?
- Hur insamlas uppgifterna? Uppger du dem genast när du loggar in på webbplatsen? Registreras uppgifterna automatiskt? Använder webbplatsen kakor?

- Hur använder den som upprätthåller webbplatsen de insamlade uppgifterna? Används de för andra ändamål än det som du uppgett dem för? Överlämnas uppgifter till utomstående?
- Begär man ditt samtycke till sådan sekundär användning? Har du möjlighet att förvägra denna användning? Informeras du om möjligheten att förvägra användningen innan du loggar in?
- Kan du använda webbplatsen och tjänsterna på den om du förvägrar registreringen av dina uppgifter eller begränsar användningen av dem? Får du sämre service om du inte fyller i de frivilliga uppgifterna?
- Har webbplatsen olika utbud beroende på hur du begränsar användningen av kakor och hanteringen av de uppgifter som samlas in med hjälp av dem?
- Erbjuder webbplatsen självmant alternativ för hur dina uppgifter registreras och hanteras?
- Redogör man för hur dina uppgifter skyddas? Har du möjlighet att påverka detta t.ex. genom kryptering?
- Kan du kontrollera de uppgifter som registrerats om dig? Kan du yrka på korrigerings av felaktiga uppgifter? Är det möjligt att få bort onödiga eller felaktiga uppgifter?
- Berättar man hur och hur länge uppgifterna lagras? Lagras uppgifterna längre än nödvändigt? Hur tas uppgifterna ur bruk, hur förstörs de?
- Finns det kontaktinformation för eventuella frågor och klagomål som gäller hanteringen av uppgifterna? Får du svar på dina frågor?

1.1 DU HAR RÄTT TILL INTEGRITET NÄR DU SURFAR PÅ INTERNET

För att kunna surfa på webben så att din integritet skyddas på bästa möjliga sätt, bör du veta vilka rättigheter du har visavi registreringen, hanteringen och användningen av data om dina rörelser på webben. Det är också bra att veta vilka begränsningar som gäller hanteringen av uppgifterna och vilka skyldigheter som åläggs den som registrerar och hanterar dessa data.

Redan innan du loggar in på en webbplats har du rätt att veta vem som samlar in data om ditt webbesök, vilka uppgifter det gäller, samt hur uppgifterna hanteras och används. Om detta inte framgår av webbplatsens integritetspolicy, kan du ställa dina frågor direkt till den som ansvarar för webbplatsen. Du har också rätt att påverka hur dina uppgifter hanteras; du kan t.ex. yrka på att felaktiga uppgifter korrigeras och onödiga uppgifter raderas.

Redan innan du loggar in på webbplatsen har du rätt att veta om uppgifterna samlas in automatiskt samt om webbplatsen använder kakor för att registrera och lagra data om dina rörelser. Du har också rätt att begränsa eller förvägra användningen av kakor. Du kan t.ex. radera dem omgående; detta får inte utgöra ett hinder för användningen av tjänsten, förutsatt att kakorna inte är nödvändiga för att tjänsten fungerar. Var dock beredd på att alla tjänster och egenskaper på webbplatsen inte nödvändigtvis fungerar om du blockerar kakorna.

De som registrerar data om din dator och hur den används för webbsurfande är skyldiga att redan före registreringen informera dig, om du så önskar, om denna registrering, vilka uppgifter som registreras, hur de hanteras och skyddas och till vem de eventuellt överlämnas. Registreringen ska ske på ett korrekt sätt och irrelevanta data får inte insamlas. De registrerade uppgifterna ska också skyddas tillräckligt väl.

Data om webbsurfande får inte användas omotiverat. Utan ditt samtycke får uppgifterna inte användas i något annat syfte än det i vilket de registreras eller överlämnas till en utomstående. Utan ditt samtycke är det bl.a. förbjudet att sända dig reklam utgående från de uppgifter som registreras när du surfar på webben, såvida detta inte grundar sig på ett kundförhållande.

När du går in på webbplatser på olika håll i världen, är det bra att minnas att du i de flesta länder utanför EU inte har likadana rättigheter och att registreraren av data inte åläggs motsvarande skyldigheter som i Finland. Utan lagliga grunder får dina uppgifter inte överlämnas till sådana länder.

Du kan kontakta dataskyddsmyndigheterna om du känner dig osäker om dina rättigheter som webbsurfare eller om de skyldigheter som ålagts webbplatser.

1.2 SÅ HÄR KAN DU SKYDDA DIN INTEGRITET NÄR DU SURFAR PÅ WEBBEN

För att kunna skydda din integritet när du surfar på webben bör du veta hur surfandet kontrolleras; bl.a. vad kakor är för något, hur de fungerar och hur du själv kan reglera inläggningen av kakor på din webbläsare. Det är också bra att lära sig att sopa igen spåren efter webbsurfande på datorn.

Vad är kakor (cookies)?

Kakor avser små programfiler som webbserverna installerar i webbläsaren på din dator. De används först och främst för att hålla reda på vilka sidor du besöker. De kan t.ex. följa med vilka tjänster på en webbplats du använder. Kakorna kan avläsas endast av de webbplatser som sänt dem. De kan inte användas för att hämta andra uppgifter, t.ex. identifieringsuppgifter, eller till att hantera andra data.

Varför oroar kakorna dig? Kanske du inte vill att andra samlar in data om hur och var du rör dig på webben, eller om hurdan information eller service du letar efter. Om du på en webbplats har uppgett ditt namn eller någon annan identifikation, kan data om hur du surfar på nätet hänföras just till dig. Vissa webbplatser blockerar tillgången till dem, eller åtminstone begränsar tillgängligheten av sidorna och tjänsterna, om du inte accepterar kakorna. Principerna för hur kakorna används bör framgå av webbplatsens integritetspolicy. Utgående från dem kan du ändra på inställningarna i din webbläsare så att den accepterar, begränsar eller blockerar kakorna.

Nedan följer några viktiga råd för hur du kan skydda din integritet när du surfar på webben.

Innan du loggar in på en webbplats, bekanta dig alltid med dess principer och praxis visavi integritetsskyddet, som framgår av webbplatsens integritetspolicy.

- Tag på förhand reda på om webbservern följer med dina rörelser och registrerar data om dem och i så fall, hur. Allt fler webbplatser informerar om vilka data de registrerar om besökarna, hur dessa data hanteras, i vilket syfte och till vem de utlämnas. De uppger också om de använder kakor för att följa upp besökarna.

Ändra webbläsarens inställningar för hanteringen av kakor.

- Om du oroar dig för att kakorna används för att följa med ditt webbsurfande och registrera data om de sidor du besöker, kan du ändra på inställningarna i din webbläsare så att inga kakor kan installeras i den eller endast de kakor som du särskilt godkänner.

Du kan definiera hur din webbläsare hanterar kakor

I de vanligaste webbläsarna är det möjligt att ändra på inställningarna för hanteringen av kakor, att acceptera dem eller blockera dem. Du kan välja mellan olika alternativ, som vanligen finns under Verktyg och Internetinställningar i menyn.

- Du kan tillåta kakor från de webbplatser du besöker.
- Du kan tillåta kakor endast från vissa webbplatser.
- Du kan blockera alla kakor.
- Du kan blockera bara de kakor som kommer från en tredje part.
- Du kan blockera kakor från vissa webbplatser.
- Du kan ha webbläsaren att kräva att du godkänner kakan.
- Du kan visa de kakor som lagrats.
- Du kan radera de kakor som lagrats.

Radera kakorna från din webbläsare

- Du kan radera kakorna med ett raderingsprogram eller manuellt. Om du raderar kakan och sedan besöker på nytt den webbplats som lagt in kakan, känner servern inte igen dig och kan inte koppla ihop dig med dina tidigare besök.

Sopa igen spåren på din dator

- Din dator lagrar i cacheminnet data om var du surfat. Det gör det lättare att återkalla sidorna när du besöker dem på nytt. Du kanske upplever det som integritetskränkande att spåren efter ditt webbsurfande lagras i minnet.
- Om du vill förhindra att andra kan se var du har rört dig på webben, vilka webbplatser du besökt, hurdan information du letat efter, kan du radera spåren från datorns minne. Det finns olika sätt att förhindra att data om ditt webbsurfande lagras.

Förhindra användningen av data om ditt surfande för profilering av webbreklam

- Varhelst du surfar på webben, stöter du på reklam. När du klickar på reklamen, lägger företagen som sysslar med webbreklam en kaka i din webbläsare. Eftersom en reklamleverantör kan erbjuda flera webbplatser sina tjänster, kan den spåra ditt surfande och skapa en profil av ditt beteende på webben.
- Om du inte vill att data om ditt surfande används för att skapa en profil av dig, kan du förhindra reklamleverantörer att göra detta. Seriösa företag erbjuder dig denna möjlighet på sin webbplats.

1.3 VIDTA ÅTGÄRDER

Det kan vara svårt att veta om din integritet har blivit kränkt på Internet, och om så är fallet, när och hur den har blivit det. Och även om du misstänker att så har skett, är det inte lätt att hitta ett användbart sätt att reagera på kränkningen. Alltid är det inte heller lätt att hitta den instans som man ska kontakta vid behov. Det är ändå viktigt

att du vidtar åtgärder om du misstänker att din integritet har blivit kränkt och att du talar om detta för dem som har till uppgift att utreda fallet.

Om en webbplats t.ex. registrerar hur du rör dig på Internet och lagrar data om detta, är det bäst att till att börja med ändra på inställningarna för hanteringen av kakor. Om du misstänker att en webbplats har registrerat och använt data om dig emot den praxis som framgår av dess integritetspolicy, ska du vidta följande åtgärder:

Försök reda ut fallet direkt med den som ansvarar för webbplatsen; ofta är det fråga om missförstånd eller vårdslöshet. Gör klart vilken av principerna i integritetspolicyen du anser att webbplatsen har brutit mot och hurdan hantering av dina uppgifter du inte accepterar.

Om du inte lyckas lösa frågan med webbplatsen, kan du ta reda på om den är med i något program som stöder integritetsskyddet och som upprätthålls av en tredje part (t.ex. TRUSTe). Programmet kanske kan hjälpa dig att reda ut frågan.

Om du har använt dina egna metoder utan att lyckas, kan du rapportera fallet till myndigheterna. Dyliga myndigheter är i första hand dataskyddsmyndigheterna samt ifall misstanke om brott föreligger också polisen.

Dataombudsmannens byrå: tietosuoja@om.fi

2 NÄR DU KÖPER ELLER AGERAR PÅ INTERNET

När du köper något eller agerar på Internet, registreras och lagras data om dina rörelser. Det är bra att vara medveten om hur dina rörelser följs upp, vilka uppgifter som registreras och hur dessa data behandlas och används. Det är viktigt att du försäkrar dig om att den servicewebb du besöker är pålitlig och trygg att använda. Därför bör du veta vilka rättigheter du har att skydda din integritet och vilka skyldigheter som åläggs den som tillhandahåller servicen på webben. Du bör också lära dig känna igen sådana tjänster på Internet som är osakliga och otillförlitliga. Vidare är det bra att känna till olika metoder och medel för integritetsskydd när du agerar och köper på Internet.

När du köper och agerar på Internet, kräver säljaren och andra tjänsteleverantörer vanligen att du ger vissa uppgifter om dig själv. För närmare identifiering begärs i allmänhet, utöver namnet även olika typer av koder, lösenord eller andra nyckeltal som kontrollerar dina användarrättigheter. Dessutom ska du ofta uppge kontaktinformation, e-post och telefon. Om du köper något på webben, ska du i regel också uppge information om ditt kreditkort.

Leverantörerna av varor och tjänster på webben registrerar vanligen data om transaktionerna. Handelns stamkundssystem insamlar t.o.m. mycket detaljerade data om vad du köper. Uppgifterna kan sedan användas i syfte att skapa dig en kundprofil för att kunna sända dig kundinriktad reklam. Din profil hos tjänsteleverantören blir desto tydligare ju oftare du använder de aktuella tjänsterna. Du är kanske inte helt införstådd med all profilering.

Lurendrejeri har alltid förekommit inom handeln. Internet utgör emellertid en global marknad för varor och tjänster där motparten kan befinna sig var som helst i världen, data kan överföras i ett oskyddat datanät och det kan vara svårt att identifiera motparten och bedöma hur seriös denna är. Dina ID- eller kredituppgifter kan komma i fel händer när du uppger dem på Internet. Din integritet kan äventyras, din identitet kan t.o.m. "stjälas" och någon kan under ditt namn och på ditt ansvar ingå avtal eller framföra sina egna åsikter.

2.1 DU HAR RÄTT TILL INTEGRITET NÄR DU AGERAR ELLER KÖPER PÅ INTERNET

För att kunna skydda din integritet så effektivt som möjligt när du anlitar webbtjänster eller handlar på Internet bör du veta vilka rättigheter du har att påverka data om dina transaktioner. Det är också bra att veta vilka begränsningar som gäller hanteringen av dina uppgifter och vilka skyldigheter som åläggs den som registrerar och hanterar dessa data.

Redan när du inleder transaktionen har du rätt att veta vilka de uppgifter är, som samlas in om dig på Internet i samband med denna, hur de här uppgifterna hanteras och används och till vem de överläts. En seriös webbleverantör av varor eller tjänster redogör för detta i integritetspolicyn på sin webbplats. Bekanta dig med den. Om den inte ger dig tillräcklig information om hur dina uppgifter hanteras, kan du kontakta den som tillhandahåller webbplatsen.

Du har också rätt att påverka hur uppgifter om dig registreras. Om exempelvis identifiering och sålunda identifikation inte behövs med tanke på transaktionen, har du rätt att handla anonymt eller under pseudonym. Webbleverantören av varan eller tjänsten bör erbjuda dig denna möjlighet. Du har rätt att förhindra otillbörlig hantering och användning av uppgifterna för t.ex. sekundära ändamål. Du har också rätt att yrka på att felaktiga uppgifter korrigeras och onödiga uppgifter raderas.

Rätt att förbjuda sekundär användning av uppgifter

Serviceleverantören på Internet vill eventuellt använda uppgifterna om dig för ändamål som inte anknyter till kundrelationen och transaktionerna mellan dig och webbplatsen. Du har rätt att begränsa och t.o.m. förbjuda sådan sekundär användning av dina uppgifter och överlåtande av uppgifterna till utomstående, utom på lagliga grunder. Du ska informeras om denna begränsnings- och förbuds rätt och du ska erbjudas möjlighet att meddela om begränsningarna och förbuden på samma webbplats där uppgifter registreras.

Den som på webben erbjuder varor eller tjänster är redan innan du inleder transaktionen skyldig att underrätta dig, om du så önskar, om vilka uppgifter den registrerar, hur dessa hanteras och skyddas och hur de används. Den som samlar in uppgifterna ska försäkra sig om att de hanteras på ett säkert sätt, bl.a. genom att se till att uppgifterna är korrekta och att utomstående inte får tillgång till dem. Utan ditt samtycke får uppgifterna inte heller användas otillbörligt eller utan laga grund i något annat syfte än det i vilket de insamlas.

När du agerar eller gör inköp på webbplatser i olika länder ska du komma ihåg att du i de flesta länder utanför EU inte har motsvarande rättigheter som i Finland.

Följaktligen åläggs inte heller den som tillhandahåller tjänsten eller hanterar data likadana skyldigheter eller krav som i Finland. Utan laga grunder får dina uppgifter inte heller överlämnas till sådana länder.

Om du känner dig osäker om dina rättigheter visavi transaktioner på Internet eller om skyldigheterna som gäller tjänsteleverantörerna, kan du kontakta dataskyddsmyndigheterna eller konsumentmyndigheterna.

2.2 SÅ HÄR SKYDDAR DU DIN INTEGRITET NÄR DU AGERAR ELLER KÖPER PÅ INTERNET

För att kunna skydda din integritet när du agerar eller köper på Internet bör du vara medveten om hur dina rörelser kontrolleras, vilka data som registreras och hur dessa hanteras. Lär dig att avgöra om webbhandeln eller –tjänsten på Internet är seriös samt att försäkra dig om att man hanterar dina uppgifter på ett korrekt och tryggt sätt.

Lär dig att agera förnuftigt och aktsamt när du yppar något om dig själv och ger dina uppgifter i samband med en köp- eller servicetjänst på Internet. Sunt förnuft är det bästa skyddet för din integritet och dina uppgifter på Internet. Dessutom finns det metoder som hjälper dig att bedöma principerna för integritetsskyddet på en webbplats och att utnyttja praxis som värnar om integriteten.

Det finns olika sätt att göra transaktionerna tryggare, t.ex. genom att kryptera eller på annat sätt skydda känsliga och konfidentiella uppgifter i samband med att dessa hanteras och överförs på Internet. Dessutom finns det olika metoder att begränsa vilka uppgifter du ger och på så sätt agera eller göra inköp utan att yppa onödig information; ofta är det möjligt att agera anonymt. Lär dig att använda de här metoderna.

Nedan får du råd som hjälper dig att avgöra hur seriös och trygg en webbhandel eller –tjänst är. Också här är utgångspunkten att man ska bekanta sig med webbtjänstens integritetspolicy på dess webbplats.

För att kunna trygga din integritet när du agerar eller köper på Intern bör du ta reda på följande:

Hur kan du försäkra dig om att leverantören av en vara eller tjänst på Internet är seriös?

Hur kan du förhindra att dina uppgifter hanteras på ett otillbörligt och otryggt sätt?

Så här agerar eller köper du på Internet på ett tryggt sätt och med bevarande av din integritet

Du ska känna din motpart när du genomför transaktioner på Internet. Vänd dig hellre till kända och erkända webbplatser än till helt okända. En seriös webbplats känner du bäst igen på dess integritetspolicy; bekanta dig med den.

Du bör åtminstone försäkra dig om att du känner till motpartens fysiska adress och annan kontaktinformation som du kan använda utanför Internet.

Försäkra dig om att du har gått in på just den webbplats med vilken du vill agera eller idka handel. Svindlare på webben kan skapa webbadresser (URL) som liknar kända organisationers adresser.

Om motparten är helt okänd, är det bra att kontrollera t.ex. hos konsumentmyndigheterna att den inte finns på någon "svart lista" och att kreditvärdigheten är i skick.

Börja med att köpa för mindre summor eller genomför transaktioner i mindre viktiga angelägenheter för att lära dig hur motparten agerar.

Försäkra dig också om att de rättigheter som du har visavi konsumentskyddet uppfylls.

När du agerar eller köper på Internet ska du själv förhindra att känsliga och konfidentiella uppgifter om dig, såsom lösenord eller kreditkortsnummer, kommer i fel händer och eventuellt missbrukas. Följ följande råd:

Ge endast sådana uppgifter om dig själv som behövs för transaktionen. Om du känner dig osäker om huruvida webbplatsen är seriös och trygg eller om uppgifterna verkligen behövs, ska du åtminstone inte ge känsliga uppgifter.

Om du inte behöver identifieras, har du rätt att agera anonymt.

Tag reda på om webbplatsen använder kakor eller motsvarande program för registrering av data. Detta bör framgå av webbplatsens integritetspolicy. Om det inte gör det, kan du ringa upp tjänsteleverantören.

Om webbplatsen kräver att du uppger din e-postadress, måste du vara extra noggrann med att adressen används bara i samband med transaktionen och att den inte lämnas ut till andra. För marknadsföring per e-post krävs ditt samtycke.

Innan du lämnar känslig information, försäkra dig om att webbplatsen möjliggör krypterad kommunikation. Det ser du på att webbläsaren visar ett stängt hänglås eller en obruten nyckel nertill på skärmen, eller på att webbadressens förled är https://

Använd unika lösenord, inga namn, födelsedatum, signaturer eller riktiga ord över huvud taget. Du ska självfallet inte yppa ditt lösenord för någon.

Kontrollera de data som gäller de transaktioner som du genomfört, det har du rätt till.

2.3 VIDTA ÅTGÄRDER

Det kan vara svårt att veta om din integritet har blivit kränkt eller du har blivit lurad på Internet. Ofta är det svårt att avslöja kränkningen och peka ut vem som har kränkt din integritet och hur. Även om du tror att så är fallet och misstänker vem som är skyldig, är det inte alltid lätt att komma underfund med vilken myndighet eller annan instans du ska kontakta. Det är ändå viktigt att du rapporterar dylika integritetskränkningar och oegentligheter samt vidtar de åtgärder som behövs.

Om du misstänker att din integritet har kränkts och dina personuppgifter har använts på ett otillbörligt sätt eller du har blivit lurad på något annat sätt i samband med transaktioner som du genomfört på Internet, bör du vidta följande åtgärder:

Tag först kontakt med den som tillhandahåller webbhandeln eller –tjänsten och försök reda ut saken.

Om detta inte hjälper, kontakta dataskyddsmyndigheterna eller konsumentmyndigheterna om det är fråga om oklarheter i samband med köp.

Om du tror att du har fallit offer för ett brott, kan du kontakta polisen.

Konsumentverket: posti@kuluttajavirasto.fi

Dataombudsmannens byrå: tietosuoja@om.fi

3 NÄR DU KOMMUNICERAR ELLER DISKUTERAR PÅ INTERNET

När du använder e-posten eller kommunicerar på annat sätt på Internet utsätts du för kontroll och datainsamling. Det är bra att vara medveten om hurdana risker som är förenade med kommunikation på Internet, i synnerhet när det gäller barn. Det är skäl att veta hur din kommunikation kontrolleras och hurdana data som registreras. Det är också bra att känna till de rättigheter du har att veta om och påverka denna kontroll samt hurdana krav på konfidentiell kommunikation du kan ställa. Vidare åläggs den som erbjuder kommunikationstjänster skyldigheter som det är bra att också du känner till. Du bör också känna till vilka medel och metoder som står till buds för att trygga en säker kommunikation.

Det vanligaste sättet att kommunicera på Internet är e-post. Dessutom använder i synnerhet unga olika diskussionsfora och chattkanaler. De här kommunikationssätten innebär flera risker för integriteten. Det är möjligt att följa med kommunikationen, registrera data om den, ditt meddelande kan läsas av andra än de som du avsett, dessutom kan du få oönskade meddelanden.

Det kan hända att du inte vet någonting om de personer som du träffar och kommunicerar med på webben. Ändå ger du dem frivilligt uppgifter om dig själv, t.ex. din e-postadress. Det kan leda till en hel del förtret.

När du kommunicerar på Internet, kommer du kanske inte att tänka på att t.ex. ett e-postmeddelande liknar ett vykort, det kan läsas av flera. Du är kanske inte heller medveten om hur lätt det är att förfalska avsändarinformationen i ett meddelande eller hur enkelt ditt meddelande kan sändas vidare. Integriteten vid din elektroniska kommunikation äventyras om du inte är medveten om riskerna och iakttar försiktighet när du kommunicerar.

Integriteten vid den elektroniska kommunikationen utsätts för många faror

- E-posten är ett sätt att sända meddelanden elektroniskt från en dator till en annan. Till den ansluter sig problem med integritetsskyddet som inte var aktuella när man sände traditionella brev. Sådana problem är t.ex.:
- Med ett klick på musen kan ditt meddelande sändas vidare till andra som utöver meddelandet får se din e-postadress.
 - När du lägger ut din e-postadress på t.ex. öppna diskussionsfora på Internet, kan vem som helst sända dig post och i hur stora mängder som helst.
 - När du sänder ett e-postmeddelande, skapas kopior av det åtminstone i utboxen, på din Internetleverantörs (ISP) dator, på mottagarens ISP-dator och på mottagarens dator.
 - På ett traditionellt brev talar handstilen, namnteckningen och andra personliga drag samt kuvertet om att brevet har sänts av just den angivna personen. I ett e-postmeddelande saknas ofta de här elementen; det är t.o.m. lätt att förfalska avsändarens uppgifter.

Elektronisk kommunikation som involverar barn och unga innebär speciella risker för integriteten:

- Unga kan p.g.a. ovetänksamhet lägga ut känslig information i e-post, på diskussionsfora eller på andra sätt.
- Barn kan yppa sin kontaktinformation, t.ex. sin e-postadress, som utnyttjas av avsändare av skräppost och andra som sänder opassande material.
- En stor risk som är förenad med e-posten och i synnerhet diskussionsfora är att barnet självmant eller efter övertalning yppar information som kan leda till svårigheter för barnet självt eller andra personer.

3.1 DU HAR RÄTT TILL INTEGRITET VID ELEKTRONISK KOMMUNIKATION

För att kunna kommunicera tryggt och med bibehållande av din integritet, bör du vara medveten om vilka rättigheter du har att försäkra dig om att kommunikationen sker konfidentiellt samt att påverka hanteringen av data som gäller kommunikationen. Det är också bra att känna till de rättigheter du har att blockera oönskade meddelanden. Dessutom är det bra att veta vilka skyldigheter som åläggs den som tillhandahåller kommunikationstjänster på Internet och den som hanterar data om hur du kommunicerar.

Du har laga rätt att förbehålla tillgången till ett privat meddelande endast dig själv och mottagaren, även om det är fråga om konventionell post, e-post eller annan kommunikation, om du har avsett att endast mottagaren och du ska känna till innehållet och om du använder dig av säkra metoder på ett korrekt sätt. Du har också rätt att veta hur din kommunikation kontrolleras, vilka data som insamlas och av vem, samt hur dessa data hanteras.

Du har rätt att påverka hur data om din kommunikation hanteras och används. Utan ditt samtycke får uppgifterna inte användas otillbörligt utan laga grund i något annat syfte än det i vilket de registreras och inte heller lämnas ut till utomstående. T.ex. din e-postadress får inte lämnas ut utan ditt samtycke. Du har också rätt att yrka på att felaktiga uppgifter korrigeras och onödiga uppgifter raderas.

Du har rätt att blockera oönskade meddelanden i din e-post. Du får inte på din e-post sändas direktreklam om du inte har gett ditt samtycke till det eller om du inte är kund hos avsändaren.

Den som registrerar data om elektronisk kommunikation är skyldig att på begäran informera dig om vilka data som registreras, hur de används och till vem de lämnas ut. Den som förmedlar meddelanden och tillhandahåller andra kommunikationstjänster är skyldig att garantera att utomstående inte får tillgång till meddelanden i anslutning till det och att meddelandena levereras oförändrade. Den som tillhandahåller kommunikationstjänster har vid behov rätt att blockera skräppost (spam).

När du kommunicerar på den världsomfattande webben bör du beakta att elektronisk kommunikation i de flesta länder utanför EU inte är skyddad eller får likadant integritetsskydd som i Finland. Om du känner dig osäker om dina rättigheter visavi kommunikation eller om kommunikationsleverantörens eller avsändarens skyldigheter, kan du kontakta dataskyddsmyndigheterna eller kommunikationsverket.

3.2 SÅ HÄR TRYGGAR DU INTEGRITETEN VID DIN KOMMUNIKATION

För att kunna trygga din integritet när du kommunicerar på Internet, bör du känna till hur t.ex. din användning av e-posten registreras, vilka data som lagras och hur dessa hanteras. Du bör lära dig att agera klokt och försiktigt. Lär dig att skydda din e-post och försäkra dig om att de meddelanden du får kommer från en legitim avsändare. Lär dig också att blockera oönskade meddelanden, s.k. skräppost (spam). Lär dig också att identifiera de faror som lurar på barns integritet vid elektronisk kommunikation.

Ditt viktigaste hjälpmedel i att skydda din integritet vid elektronisk kommunikation är ditt sunda förnuft. Det finns dock olika medel och metoder som hjälper dig att trygga din integritet vid kommunikation på Internet. Nedan behandlas möjligheterna att trygga integriteten vid elektronisk kommunikation, företrädesvis e-post, på följande sätt:

Hur du kan försäkra dig om att ditt meddelande läses av bara den person som du avsett.

Hur du kan blockera oönskade e-postmeddelanden, s.k. skräppost.

Hur du kan trygga din integritet på olika diskussionsfora.

Så här tryggar du din integritet vid e-postkommunikation

Försäkra dig om att dina meddelanden hålls hemliga; använd kryptering när du sänder meddelanden med känsligt och konfidentiellt innehåll.

Identifiera mottagaren; använd tillförlitlig identifiering för att försäkra dig om att mottagaren är just den person till vilken du har sänt meddelandet och att ingen annan kommer åt meddelandet.

Försäkra dig om distributionen; försäkra dig om att mottagaren är en pålitlig person som inte sänder meddelandet vidare utan ditt samtycke.

Använd lösenord; om du delar på en dator med andra, t.ex. kolleger, studiekompisar eller familjemedlemmar, ska du använda ett e-postprogram som kan skyddas med lösenord.

Använd webbaserade e-postlösningar; webbaserad e-post, såsom Hotmail, är en bra lösning om du oroar dig över att personer som använder din dator kan komma åt de meddelanden som lagras på den. Kom ändå ihåg att skydda dig mot virus och andra skadliga program.

Radera lokala kopior av meddelandena; radera kopiorna av sända och mottagna meddelanden, inklusive de meddelanden som flyttats till Papperskorgen/Borttaget eller motsvarande.

Så här kan du avvärja oönskad e-post, s.k. skräppost.

Det är nästan omöjligt att helt undgå skräppost i sin e-postlåda. Tillägna dig vissa grundläggande sätt för att hindra skräpposten att fylla din e-postlåda:

Ge inte ut din e-postadress i onödan, åtminstone inte till okända eller på allmänna diskussionsfora. Ge ut din adress endast till personer och webbplatser som du känner och litar på, som är välkomna att besöka dig hemma eller på kontoret.

Använd en e-postadress som avsändarna av skräppost har svårt att gissa sig till och som du har lätt att hålla i minnet. Om du medverkar i en chatt, ska du använda ett namn som är svårt att förknippa med din e-postadress.

Använd flera olika e-postadresser. Använd för privata ändamål en adress som du inte ger ut till utomstående eller i offentligheten. Om du börjar få in skräppost på din offentliga adress, kan du stänga av den utan att din privata adress lider av det.

Maskera din e-postadress. Det hindrar avsändare av skräppost att automatiskt plocka upp din e-postadress medan andra fortfarande kan använda den.

Det finns flera sätt att maskera e-postadressen och undvika skräppost. Du kan lägga till ett extra tecken eller ord i adressen som postservern kan urskilja när den kontaktar dig. T.ex. om din adress är pelle.postman@foretag.fi, kan du maskera den som pelle.postman@nonspam.foretag.fi eller fornamn.efternamn@foretag.fi. Du måste själv komma ihåg detta när du sänder e-post.

Du kan använda radera- eller delete-knappen för att stävja strömmen av skräppost. Du kan också klicka på länken i skräppostmeddelandet för att inte få mer post, men på så sätt signalerar du till avsändaren att din adress är giltig och därmed får du sannolikt mera skräppost. Det bästa är att radera meddelandet utan att läsa det om du är säker på att det är fråga om skräppost.

Filtrera den inkommande posten. Det finns också andra metoder för att blockera skräppost: Internetleverantörerna har verktyg för att blockera skräppost, och e-postprogrammen innehåller också olika filter för att vaska fram skräpposten bland de sakliga meddelandena.

Så här filtrerar du bort skräpposten från legitim e-post

Många e-postlösningar och webbaserade e-posttjänster erbjuder olika typer av filter för att blockera skräppost. Det finns filterprogram som grundar sig på avsändaruppgifterna, men avsändarna av skräppost går runt dem genom att använda falska och varierande avsändarnamn. Det finns också filterprogram som baserar sig på innehållet i meddelandet, men också de har sina brister.

Filterprogrammet försöker identifiera ett inkommet meddelande, sortera det som skräppost och radera det. Eftersom filtren inte är helt tillförlitliga, kan du styra den post som klassificeras som skräppost i en separat mapp (folder), inte i Borttaget/Papperskorgen. Där kan du försäkra dig om att du inte bland skräpposten raderar meddelanden som du vill läsa. På så sätt kan du också "lära" filterprogrammet att identifiera skräpposten.

Vad gör skräppostfiltren?

- De rapporterar om skräpposten. Programmen hjälper dig att rapportera om skräppost till myndigheter och andra intresserade.
- De filtrerar och raderar skräppostmeddelandena. Programmen hindrar meddelandena som klassificerats som skräppost från att falla i din e-postlåda. På basis av e-postadressen kan du antingen tillåta eller blockera meddelanden från vissa personer eller instanser och adresser.
- Ger respons på inkommande e-post. Detta hjälper dig att försäkra dig om att meddelandet kommer från precis den rätta avsändaren. När du får e-post från en adress som inte finns på din lista, kräver systemet kvittering från mottagaren. Om mottagaren inte svarar, sorteras meddelandet som skräppost.

Så här tryggar du din integritet på diskussionsfora

Det finns många olika typer av diskussionsforum som fungerar i realtid och är indelade i diskussionsgrupper enligt tema. I dem skriver man in sina inlägg direkt på forumet. Chatt och andra former av snabbmeddelanden (Instant Messaging) är mycket populära bland ungdomar. De medför också många risker för integriteten; det man skriver kan läsas av samtliga deltagare, och ett barn kan samtala på tumanhand med en helt okänd person.

Du ska använda framför allt ditt sunda förnuft och iaktta försiktighet när du chattar på webben.

Det finns viss praxis som det är bra att följa:

Glöm inte att chatten är en offentlig plats; yppa inte känsliga eller konfidentiella saker om dig själv eller andra, under inga omständigheter ska du uppge ditt lösenord eller andra koder.

Du har ingen möjlighet att försäkra dig om den verkliga identiteten hos de andra skribenterna eller din diskussionspartner. Därför ska du inte blotta din identitet, ditt namn, din kontaktinformation (t.ex. din e-postadress); du går ju inte heller och talar om dina personliga uppgifter för folk på gatan.

Det är inte att rekommendera att barn deltar i chattar eller andra former av snabbkommunikation utan tillsyn av föräldrarna, och det gäller för ungdomar också att iaktta stor försiktighet. Barn ska berätta för föräldrarna på vilka sidor de chattar.

Som förälder ska du berätta för barnen om de risker för integriteten m.m. som lurar i diskussionsgrupperna. Kräv av dina minderåriga barn att de ska få tillstånd av dig om de vill registrera sig i diskussionsgrupper.

Diskutera främst i grupper som tillhandahålls av kända och seriösa parter och där diskussionen övervakas.

Använd dig av metoder i kommunikations- och diskussionsprogrammen som skyddar din integritet, t.ex. möjligheten att delta anonymt eller att begränsa kommunikationen till endast de diskussionsparter som du godkänner.

Vad du än gör, spelar, diskuterar osv., ska du inte ge ut någon som helst information som kan blotta din identitet.

Iaktta själv och kräv att dina meddebattörer iakttar god sed, nätetiketten och reglerna för diskussionsgruppen. Du ska självfallet inte göra något olagligt.

3.3 VIDTA ÅTGÄRDER

Det är inte lätt att veta om sekretessen eller integriteten vid kommunikationen har äventyrats när du har kommunicerat på Internet. Att bli föremål för skräppost går inte obemärkt förbi. Om du misstänker att din integritet har kränkts, ska du vidta de åtgärder som behövs.

Om du tror att din kommunikation har missbrukats, ska du kontakta de andra parterna i kommunikationen och be dem göra de korrigeringar som krävs. Om detta inte leder till något resultat, ska du kontakta de ansvariga myndigheterna.

Om du ideligen får oönskade meddelanden från en viss avsändare, ska du meddela denna att du inte vill ha fler meddelanden. Om detta inte hjälper, ska du rapportera fallet till ansvarig instans. Myndigheterna kan reagera på skräppostning och stänga av adressen bara om du rapporterar om skräpposten.

Instanser som du kan kontakta och rapportera till:

En viktig instans är kommunikationsverket. När du rapporterar om skräppost, ska du försäkra dig om att meddelandet innehåller skräppostens avsändaruppgifter. Då kan myndigheterna börja utreda vem som står bakom skräpposten.

Du kan också kontakta din egen eller avsändarens Internetleverantör (ISP). Det åligger i princip dem att förhindra missbruk av e-post; de kan blockera meddelanden som identifierats som skräppost och stänga av en adress som sänder ut skräppost.

Om dina personuppgifter har missbrukats på något annat sätt vid kommunikationen, ska du kontakta dataskyddsmyndigheterna.

Om du noterar osaklig eller regelstridig verksamhet i en diskussionsgrupp, ska du kontakta övervakaren (moderator).

Om du misstänker att du fallit offer för ett brott eller noterar kriminell aktivitet i en diskussionsgrupp, ska du kontakta polisen.

Dataombudsmannens byrå: tietosuoja@om.fi

Kommunikationsverket: kirjaamo@ficora.fi

4 NÄR DU KOPPLAR UPP TILL INTERNET PÅ EN DATOR I SAMANVÄNDNING

När du använder Internet och webbtjänster på en dator som också andra använder, kan andra komma över data om vilka sidor du besökt. Det är bra att vara medveten om de risker för integriteten som är förenade med sam användning. Dessutom är det bra att veta vilka rättigheter du har att trygga din integritet också vid sam användning av en dator och vilka skyldigheter som gäller de andra användarna och den som tillhandahåller en sådan dator. Det är bra att veta vilka medel och metoder som står till buds för att trygga din integritet vid sam användningen av en dator.

Du kanske använder datorn dagligen för att surfa, genomföra transaktioner och kommunicera på Internet. Data om dina rörelser kan lagras i datorns minne t.o.m. i långa tider. De underlättar surfandet, men samtidigt kan de äventyra din integritet om också andra personer använder samma dator. Du kanske också har lagrat i datorns minne känslig information, som du inte vill att andra ska se.

Om du delar på en dator med andra, t.ex. kolleger, familjemedlemmar eller studiekompisar, eller har en dator i sam användning, t.ex. på biblioteket, kan också andra användare komma åt data om hur du rört dig på webben och vilka tjänster du använt.

Om du vill hålla informationen för dig själv, ska du ha möjlighet att hindra andra från att komma åt den. Det är bäst att handla så att andra inte ens i misstag får tillgång till den. Det finns olika metoder och medel som hjälper dig att trygga din integritet. Lär dig att använda dem.

4.1 DU HAR RÄTT TILL INTEGRITET NÄR DU UTNYTTJAR EN DATOR I SAMANVÄNDNING

Det är bra att veta vilka rättigheter du har att hindra andra att kontrollera hur du använder Internet och komma åt dina data. Det är också bra att känna till vilka skyldigheter som åläggs den som tillhandahåller en dator i sam användning och samlar in data om den här användningen. Du ska självfallet vara medveten om att du ska respektera integriteten hos de andra som använder samma dator.

Du har rätt att veta vilka data registreras när du använder en gemensam dator t.ex. på kontoret, i skolan eller på biblioteket, hur dessa data hanteras och skyddas och hur de används. Du ska också ha rätt att påverka hanteringen och användningen av dina data och hindra att de hanteras på ett otillbörligt sätt. Du har också rätt att yrka på att felaktiga uppgifter korrigeras och onödiga uppgifter raderas.

Du kan kräva att dina data skyddas korrekt och hanteras på ett säkert sätt. Du ska få möjlighet och behövliga kunskaper att skydda data om hur du använder Internet och din e-post för andra som använder datorn. Inte ens den som tillhandahåller en dator i sam användning (arbetsgivaren, skolan, biblioteket osv.) får ha tillgång till din privata e-post utan laga grund.

Den som registrerar data om användningen av datorn är skyldig att informera dig om vilka data som registreras, hur dessa hanteras och skyddas och hur de används. Arbetsgivaren, skolan, biblioteket m.fl. bör uppge hur din användning av datorn kontrolleras och hur de här data hanteras. Den som tillhandahåller en dator i sam användning ska se till att datorn kan utnyttjas på ett tryggt och integritetsbevarande sätt.

De andra som använder samma dator får inte oberättigat tränga in i dina data. Om de kommer över konfidentiell och känslig information, får de inte utnyttja den eller yppa den för utomstående. De får t.ex. inte använda dina användar-ID eller lösenord för att komma åt dina data. Du måste också respektera integriteten hos de andra som använder samma dator.

Om du känner dig osäker om vilka rättigheter och skyldigheter som gäller dig och de andra användarna eller vilka skyldigheter åläggs den som tillhandahåller en dator i sam användning, kan du kontakta dataskyddsmyndigheterna.

4.2 SÅ HÄR TRYGGAR DU DIN INTEGRITET PÅ EN DATOR I SAMANVÄNDNING

Försäkra dig om att andra inte kommer åt data om hur du använder Internet och var du rört dig på webben. Lär dig att sopa igen spåren efter surfandet på en dator som du delar med andra. Försäkra dig också om att andra inte kommer åt information som du vill hålla hemlig, lär dig att dölja dina filer och data för andra. Om du inte vill att andra som använder samma dator kan läsa din e-post, ska du lära dig att skydda och radera dina e-postfiler. För att informationen ska hållas hemlig är det ytterst viktigt att andra inte får veta ditt lösenord.

Sopa igen spåren efter surfandet

I datorns minne lagras data om de webbplatser du har besökt. Andra som använder samma dator kan komma åt ditt surfandes historiefiler och kontrollera vilka sidor du har besökt. Du kan radera de här filerna och tömma mapparna med webbadresserna som du har besökt.

Men den information som du förpassar i Papperskorgen eller helt enkelt raderar, kan ändå gå att återkalla. Försäkra dig om att du raderar den ytterligare en gång från Papperskorgen. Med hjälp av speciella program kan filerna återkallas t.o.m. efter att ha raderats flera gånger. Detta ger skäl till oro i synnerhet när du tänker sälja, byta ut eller göra dig av med din dator. Det finns också program med vilka du praktiskt taget garanterat kan radera filerna.

Håll dina data hemliga

Om du inte vill att andra ska få se dina privata data, finns det flera sätt att dölja dem för andra.

- Om du inte lagrar dem på datorn, kan andra inte komma åt dem. Du kan använda flyttbara datamedia (removable data/storage media) eller externa hårddiskar för att lagra informationen. Då kan du ta känslig och konfidentiell information med dig och ha den i eget förvar.
- Åtminstone de nyare operativsystemen ger dig möjlighet att dölja dina filer och mappar på en dator som används också av andra. Du kan göra dem "osynliga"; då kan andra se varken dem eller vilka filer och mappar du har på datorn. Tyvärr är den här tekniken inte helt säker. En kunnig datoranvändare kan få fram de dolda filerna med några klick på musen; om man verkligen vill åt filerna, finns det verktyg som gör det möjligt. Dessutom måste du komma ihåg var du har gömt dem.

Metoder för att dölja och radera dina data

Datorn registrerar ditt surfande på webben automatiskt i en historiefil i cacheminnet. Denna egenskap gör det möjligt att snabbt återkalla sådana webbsidor som du redan har besökt. Om du inte vill att andra som använder datorn ska få se var du har surfat, kan du ändra på datorns inställningar så att dina spår raderas. Bekanta dig med de egenskaper i webbläsaren med vilka du kan förutom radera också dölja filer.

Var gör de här verktygen?

- De kontrollerar historiefilerna och cacheminnet på datorn. Med verktygen kan du hindra att data om ditt webbsurfande lagras i datorns minne. Du kan också regelbundet radera din surfhistorik.
- Raderar önskade filer jämte kopior från datorn så att de inte kan återkallas.
- Raderar data om hur du använder datorn. De plockar fram säkerhetskopior och andra data om användningen från hårddisken och raderar dem så att de inte kan återkallas.
- Krypterar filerna på datorn så att andra användare inte kan läsa dem.
- De skapar en dold hårddiska eller del av hårddisken, där du kan lagra dina känsliga och konfidentiella filer. De har dolts så att andra inte kan se vad du har på skivan.

- Döljer filerna och mapparna som om de inte skulle finnas på datorn över huvud taget.

Håll din e-post hemlig för andra

Om du använder ett oskyddat e-postprogram, är det möjligt att alla meddelanden som du sänder och tar emot kan läsas av alla som använder samma dator. Om du vill ha dem för dig själv, finns det olika sätt utöver lösenord att försäkra sig om detta.

- Du kan radera alla meddelanden i både ut- och inboxarna. Detta betyder dock inte att de skulle ha raderats från datorn. I regel har de bara flyttats till Borttagna eller motsvarande, därifrån de raderas separat vid ett senare tillfälle. Radera på nytt de meddelanden som finns i Borttagna.

- Ett sätt att hindra andra som använder datorn att komma åt din e-post är att använda webbaserade e-posttjänster. De lagrar inte e-postmeddelanden på datorn eller på postservern hos den som tillhandahåller datorn, utan på sin egen server. För att hindra andra att komma åt din webbaserade e-post ska du inte yppa ditt lösenord.

Håll ditt lösenord hemligt

Om du delar på en dator med andra, ska du använda lösenord som är svåra att gissa sig till och var mån om att inte yppa dem för andra. Använd olika lösenord för olika ändamål; om någon får reda på ett av dina lösenord, vill du säkert inte att denna kommer på en gång åt alla de tjänster du använt. Låt inte andra använda ditt lösenord, ens en enda gång. Du får självfallet inte använda andras användar-ID och lösenord. De här råden är dock inget värda, om du inte loggar ut från tjänsten när du är klar med den.

Skapa unika lösenord som inte innehåller ditt namn, födelsedatum, signum eller riktiga ord över huvudtaget. Använd kombinationer av bokstäver, siffror och andra tecken och gör lösenorden så betydelselösa som möjligt.

Ett sätt att skapa och memorera sina lösenord är att använda en fras som endast du kan gissa och som är lätt att komma ihåg. T.ex. när man tar första bokstaven eller tecknet i meningen "Jag föddes i Vasa, Finland, den 23 februari", får man lösenordet "JfivFd2f". Det består av stora och små bokstäver och siffror, det är svårt att gissa sig till men lätt för dig själv att komma ihåg.

4.3 VIDTA ÅTGÄRDER

Om du upplever att den som tillhandahåller en dator för sam användning inte har skyddat din integritet när du använder datorn eller inte ger dig möjlighet att skydda din integritet, ska du kontakta denna och berätta vad du önskar. Om detta inte leder till en tillfredsställande lösning, kan du kontakta dataskyddsmyndigheterna. Om du anser att den som tillhandahåller en dylik dator har gjort sig skyldig till brott, ska du kontakta polisen.

Om du upplever att de andra som använder datorn, såsom dina kolleger, skolkamrater eller familjemedlemmar, inte respekterar din integritet vid användningen av den gemensamma datorn, ska du ta upp frågan med dem. Och framför allt ska du själv respektera de andra användarnas integritet.